

Published on www.bilvavi.net

[Home](#) > בלבבי ה_עמוד ע_סוד החיים >

בלבבי ה_עמוד ע_סוד החיים

סוד החיים

כג

מהו סוד? ניתן דוגמא לדבר. ראובן רוצה למכור את דירתו, אולם עדיין לא גילה זאת לאיש, הרי אין אדם יודע מזאת אלא הוא בלבד, הרי דבר זה סוד לגבי כולם. האם זה סוד? לא! מדוע? כי לאחר שיגלו זאת לכולם, כולם ידעו. נמצא שידיעת הדבר אינו סוד עצמי אלא סוד מקרי. כלומר זה אינו מהות של סוד, אלא באופן מקרי עדיין אין אדם יודע מזאת. מהו סוד אמיתי? כתבו בספה"ק, שסוד אמיתי הוא, שגם לאחר שאומרים אותו לאדם זה נשאר בגדר סוד. כלומר, סוד אמיתי הוא ענין של השגת הנפש, של מדרגת הנפש, והוא אינו ענין של ידע, יודע או לא יודע, אלא זהו ענין שבכדי להבין אותו צריך טהרת הנפש. זוהי מדרגת סוד של הלב, סוד פנימי.

כד

מהו סוד החיים? בפשטות נראה שהרבה מאד יודעים אותו. אולם באמת רק יחידים מבינים באמת את הדבר, ולכך זה סוד.

מהו הסוד? כתב הרמח"ל (בספרו מס"י פ"א) ז"ל, "וכשתסתכל עוד בדבר תראה כי השלמות האמיתי הוא רק הדבקות בו יתברך, והוא מה שהיה דוד המלך אומר (תהלים עג, כח) ואני קרבת אלקים לי טוב ואומר (שם כז, ד) אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש, שבתני בבית ה' כל ימי חיי לחזות בנועם ה' וכו'. כי רק זהו הטוב וכל זולת זה שיחשבוהו בנ"א לטוב אינו אלא הבל ושוא נטעה", עכ"ל. כאן כתב לנו הרמח"ל את סוד החיים. מי שמבין את הדברים האלו באמת, מבין את סוד מהות החיים. ומי שלא, הוא יכול לקיים את כל התורה כולה בכל פרטיה ודקדוקיה, אולם הוא אינו מבין את מהות החיים עלי אדמות, והחיים הנצחיים שבפנימיות הם אחד. כמה אנשים קראו את דברי הרמח"ל הללו? אלפים, עשרות אלפים ואפשר שיתר על כן. אולם כמה זכו להבין את דבריו באמת? זו כבר שאלה גדולה.

כה

אם תשאל את האדם מהי הדבקות והקרבת ה' שעליה דיבר הרמח"ל? יש שיעידו, שהדבקות בתורה היא היא הדבקות בקב"ה. יש שיעידו, שכבר הסבירו חז"ל על הפסוק "ולדבקה בו", וכי אפשר לידבק בשכינה וכו' אלא הידבק במידותיו מה הוא רחום וכו', וזה ענין הדבקות. יש שיעידו, שהדבקות ענינה כמ"ש חז"ל על הפסוק הנ"ל, שידבק בת"ח, ודבקות בת"ח, בצדיק, זה הדבקות בקב"ה. יש שיסבירו, שענין הדבקות הוא ע"ד מש"כ המהר"ל שהוא ענין תלות העילה בעלול, וכו' וכו', כך תמצא ותשמע הגדרות לרוב. אולם כל אלה הם אינם סוד החיים. לא מפני שח"ו ההגדרות הנ"ל אינם נכונות, שהרי בודאי שכל אחד מהם אמת, שהרי הם דברי חז"ל הקדושים. אלא שכל הנ"ל אלו הם הגדרות של שכל, זהו גדר שכלי, והדבקות האמיתית היא השגת הלב, השגת הנפש, השגת המורגשות, ולא ידע שכלי על מהות הדבקות. דבקות בקב"ה היא ראשית הרגשה ברורה של הקב"ה, הרגשה מוחשית. כשם שאדם ממשש וחש שולחן כסא ומנורה, כן ממש הוא מרגיש וחש את הבורא, זהו חוש אלוקי. עד שאדם זוכה להרגיש את הקב"ה, זהו סוד לגביו. מה שייך להרגיש את הקב"ה? הרי אין לו גוף ולא צורת הגוף. שייך לממש אותו ח"ו? ודאי שלא! אלא זהו חוש אלוקי שנשמת האדם שהיא "חלק אלוקי ממעל" שחשה את החלק השני, את הקב"ה. ולכך זהו סוד החיים. זה דבר שאפשר רק לתת לו משלים, ולא להסבירו. אין משל אמיתי הממצה

את הנמשל. כל משל הוא הרגשת הגשמיות, המוחשיות. אולם הנמשל הוא לחוש את הקב"ה, את האלוקות.

כו

לאחר שזכה האדם והוא מרגיש את הקב"ה אזי שייך שירגיש אהבת ה' בלבו, והיא התקשרות לה', קשרי ידידות עם ה', צותא עם ה', התבודדות עם ה'. קשר הרבה יותר חזק מאשר קשר שיש בין בני אדם. זו חבירות וידידות אמיתית שאין כמותה בעולם, אוהבים את הקב"ה הרבה יותר מכל דבר, מחוברים עמו יותר מאשר עם כל דבר, ומרגישים אותו הרבה יותר מכל דבר. זהו עולם ההרגשה הפנימי של הנפש. מי שלא זכה לזה אי אפשר להסביר לו זאת, ומי שזכה לזה, זה ברור לו הרבה יותר מאשר שברור לו שיש שמש וירח. החוש להבחנת הגשמיים הוא חוש חיצוני באדם ולכן הוא חוש שאינו אמין כ"כ. משא"כ החוש להרגיש את הקב"ה זה חוש אלוקי, חוש פנימי, חוש הרבה יותר חזק והרבה יותר אמיתי. זהו פנימיות החיים, וזה סוד החיים. מי מבין זאת, שיצעד עמו הלאה. ומי שלא, שיצעור לבינתיים כאן, ויתפלל ויבכה לקב"ה שיזכה להבין את מהות החיים, את סוד החיים, את מהות קרבת ה', את מהות הדבקות בה', ויבכה על כך ללא הפוגות, יום יום, שבוע שבוע, חודש חודש, שנה שנה עד אשר הקב"ה ישמע ויקבל וימלא את מבוקשו, ולבבו יטהר וישיג זאת. כל זמן שאדם לא מבין זאת, לא רק הבנה שכלית אלא הבנה בנפש, והוא מרגיש שאפשר להרגיש את הקב"ה הרגשה גמורה, ואפשר להיות ידיד עמו באמת, ולדבר עמו וכו' וכו' ככל צורת ידידות בין בני אדם יותר על כן, אין לאן להמשיך הלאה, זה הבסיס הפנימי של החיים, וזה תכלית החיים להיות קרוב, קרוב לקב"ה.

כז

סיכומם של דברים. כשם שבין אדם לחבירו תחילה אדם מכיר את חבירו, ולאחר מכן לאט לאט הקשר מתהדק ביניהם ועוצמת האהבה הולכת ומתגברת, כן הדבר בהכרת הבורא והקרבה אליו, תחילה על האדם להכיר את הבורא הכרת הנפש, לחוש חוש מציאותי גמור את אלוקיו, ורק לאחר מכן צריך לקשור קשר נפשי עם הקב"ה, קשרי אהבה, קשרי ידידות. והנה זה צורת בנין אמיתית וחזקה מאד. רק מחמת שרבים וטובים קשה להם להתחיל מיד לעבוד על הכרת הבורא. לכך תחילה נבאר להל, ראשית את הדרך לקנות אהבת ה' התלויה בדבר, ורק אח"כ נבאר את מדרגת הבורא, ואח"כ נבאר את מדרגת אהבת ה' שאיננה תלויה בדבר. כי אהבת הבורא התלויה בדבר איננה מכרחת הכרת הבורא חושית גמורה בנפש. מי שנפשו מסוגלת להתחיל מיד עם עבודת הכרת בוראו מה טוב. אולם שידע בברור שהיא באמת מסוגלת, ולא דמיון בעלמא.

כח

נבאר את שורשם של דברים. (כתב הרמח"ל (מס"י פ"ט) וז"ל, "האחד - שהוא עומד ממש לפני הבורא ית"ש, ונושא ונותן עמו, אע"פ שאין עינו של האדם רואהו. ותראה כי זה הוא היותר קשה שיצטיר בלב האדם ציור אמיתי, יען אין החוש עוזר לזה כלל. אמנם מי שהוא בעל שכל נכון, במעט התבוננות ושימת לב יוכל לקבוע בלבו אמיתת הדבר, איך הוא בא ונושא ונותן ממש עמו יתברך, ולפניו הוא מתחנן ומאתו הוא מבקש, והוא ית"ש מאזין לו ומקשיב לדבריו כאשר ידבר איש אל רעהו, ורעהו מקשיב ושומע אליו", עכ"ל. מעין דברים אלו מצינו בחזו"א (איגרות ח"א כג) וז"ל, "עבודה נאצלה בתפילה לצייר כמו חי איך שהקב"ה שומע את שיח שפתותינו ומאזין הגיון הלב", עכ"ל. נתבונן בדברים היטב. הרמח"ל הדגיש וכתב "מי שהוא בעל שכל נכון". לגבי אדם שזוהי הגדרתו, אצלו העבודה היא בגדר "במעט התבוננות ושימת לב יוכל לקבוע בלבו אמיתת הדבר". אולם מה יעשה אדם שאינו בגדר "בעל שכל נכון", ונראה שרובא דרובא ממש הם בכלל זה, והראיה שהם מנסים לצייר זאת ואין עולה בידם. מה יעשו לזכות להרגיש את הבורא? להרגיש שכל עסקם אינו אלא עם הבורא ברוך הוא? לגביהם, אין די במעט התבוננות, אלא הדרך הראויה לזה, צריכה ביאור.

כט

והנה תחילה נעתיק את דברי הרמח"ל, ואח"כ נשתדל לבאר את דבריו באר היטב. כתב הרמח"ל בספרו "דרך עץ החיים" וז"ל, "והנה החכמה כבר ניתנה מהקב"ה בלב כל בנ"א, אך כדי שתתגבר, צריך שאותו הפה המקיים אותה, ינשב בכח, ואז נעשה ממש כמו האש, גם כן שכשמנפחים בה מתלהבת - כן כשזאת ההשפעה תרד מן הפה כמו נשיבה, תלהט החכמה ויראו הדעת והתבונה הכלולות בה כבר, אלא שלא נראות, וכו'. ואלה לא יעשו פעולתן אלא בכח נשיבה שינשב הפה העליון בהם"

הרמח"ל כותב לנו כאן יסוד נורא (אע"פ שבפרטיות דיבר על ענין החכמה, הבינה והדעת, אולם ממוצא הדברים הוא מלמד אותנו כאן יסוד גדול ונורא). "נפשי יודעת מאוד", הנפש, הנשמה האלוקית, יודעת מאד. היא יודעת את כל מה שצריכה לדעת. הן בחכמה בינה ודעת, והן בהרגשת הנפש, אהבה יראה ודבקות. אלא מאי? שהכל נסתר ונעלם בנשמה, וצריך להוציא זאת מן הבכח לבפועל. כלומר, יסוד הדברים שאין צריך חידושים כלל, אלא הכל טמון וגנוז בפנימיות הנשמה, ועבודת האדם רק להוציא את הדברים הטמונים בנשמה מן הבכח לבפועל.

ל

זהו ענין עמוק. ישנה טעות שצריך לקנות חכמה בינה ודעת, וצריך לקנות אהבה יראה ודבקות, אולם לא כך פני הדברים. אין צורך לקנות ולחדש כלום. כל מה שנצרך לאדם כבר נמצא בפנימיותו של האדם, אלא שפנימיות זו טמונה ומכוסה ממנו, ועבודת האדם להסיר את הכיסויים וההעלמים ולגלות את עצמו, את פנימיותו. ושם, יגלה עולם עשיר מאד, עולם עשיר של חכמה בינה ודעת, עולם עשיר של אהבה יראה ודבקות. זהו יסוד גדול מאד. אין זו ידיעה בעלמא, אלא ידיעה זו צריכה לשנות באדם את כל מהלך צורת העבודה. לא עבודה בצורה של קנין מבחוץ פנימה, אלא עבודה בצורה של הוצאת הכוחות הפנימיים מן העלם לגילוי. לא עוד חיפוש בחוץ, אלא חיפוש עמוק בתוך פנימיות האדם. אלו הם הגדרת הדברים באופן כללי, ונשתדל לבארם.

לא

כיצד מגלים את הכוחות הפנימיים הטמונים בנפש האדם פנימה? על כך בא הרמח"ל וגילה לנו סוד נורא. הכח לגלות את הכוחות הפנימיים של הנפש הוא ע"י הפה! וכלשונו "שמתחדש גליון תמיד רק בכח נשיבת הפה". הרמח"ל גילה לנו כאן יסוד גדול ונורא עד מאד בצורת העבודה. אין עיקר העבודה רק ע"י התבוננות מחשבות עבודה וכו' וכו' בלבד, אלא לבד מכל הנ"ל, העיקר הוא ע"י כח הפה! אם אדם משתמש בכח הפה, יהיה קיום אמיתי לעבודתו, ואם לא, קשה מאד להגיע לכך. (אף שבודאי דיבר הרמח"ל בפה העליון, אולם המשכיל דקדושה יבין שהתחנות כנגד העליונים, וכח זה טמון פנימה בפה התחתון היונק כל חיותו מן הפה העליון. וד"ל למשכיל ומבין באמיתות החכמה). ממוצא דברים נלמד, שכל מה שנצרך לנו להשיג כבר טמון פנימה בתוכנו, ואנו אין לנו אלא לגלות ולהוציא זאת לחוץ בגילוי ע"י הפה, ע"י כח הדיבור. ולכך, בכל מידה והשגה שרוצים לקנות קנין אמיתי, הדרך לכך ע"י הפה. עתה נבאר בפרטות כיצד להשתמש עם הפה שעי"ז נוציא את הפנימיות לגילוי בחוץ.

לב

יש באדם ב' מינים של אהבה. א. אהבה התלויה בדבר, המוגדרת בספה"ק אהבה עם טעם ודעת. ב. אהבה שאינה תלויה בדבר, המוגדרת בספה"ק אהבה שלמעלה מן הטעם ודעת. אהבה התלויה בדבר ענינה, שאהבה נובעת מחמת דבר מסוים. למשל, מחמת גדלות הבורא ועוזו פלאותיו, או מחמת שהוא נותן לי ודואג לכל צרכי וכו' וכו'. נמצא שהאדם אוהב את הבורא מחמת טעם מסוים. או מחמת גדלותו או מחמת שנותן ודואג לו בכל יום וכו' וכו'. זוהי אהבה התלויה בדבר. ולכך מוגדרת בספה"ק אהבה עם טעם ודעת, מכיון שיש הסבר שכלי מדוע יש לאהוב את הנאהב. אולם, אהבה שאינה תלויה בדבר, היא אהבת העצם. אהבה בגימ' אחד. ענין האהבה הוא אחדות של האהוב עם הנאהב. ולכך אם מרגיש את הנאהב כחלק ממנו, כעצמותו, הרי הוא אוהבו אפילו אם אין שום טעם שכלי כלל לאהוב את הנאהב. נמצא שכאשר אדם רוצה לעורר ולגלות את מידת האהבה הטמונה בקרבו, אם רצונו לעורר את מידת האהבה התלויה בדבר הבנויה ע"פ שכל, עליו להשתמש בשכל. ואם רוצה לעורר את מידת האהבה שאינה תלויה בדבר, עליו לעורר את מידת האחדות עם הבורא. וזה לא מכח שכלי, אלא מכח מידת התמימות שנמצאת בנפש. תמים מלשון שלם. וכאשר רוצה לעורר את שלמות עצמו, את הבחינת השלם שבו, צריך לעורר זאת ע"י מידת התמימות. (באמת הדרך היותר גבוהה היא לעבוד תחילה על הכרת הבורא, ואח"כ על אהבת ה', אפילו אהבה התלויה בדבר. אולם הדבר משתנה לפי כל נפש ונפש, וכאן הקדמנו קודם אהבת ה' התלויה בדבר, להכרת הבורא. וכל אדם יבדוק את נפשו בכך, ויעשה לפי צרכיה).

לג

עתה נבאר כיצד לעורר את ב' מיני אהבות אלו בנפש האדם, ולגלותם מן הפנימיות לחיצוניות. ראשית על האדם להקדיש לכך זמן שקט, ולשהות לבד עם הבורא, ולא בצותא עם בני"א. ואז עליו להתחיל ולדבר עם בוראו. צורת הדיבור מתחלקת לשניים. בין אהבה התלויה בדבר, לאהבה שאינה תלויה בדבר. נתחיל במדרגה התחתונה יותר, אהבה התלויה בדבר, ניתן דוגמאות לדבר, והמשכיל דקדושה יפתח את הדברים כל אחד לפי מבנה נפשו.

לד

לפני קריאת חלק זה יש לעיין בפתיחה.

האדם מתבודד עם בוראו, ומתחיל לשוחח עמו, כדרך שנהג הח"ח צוק"ל לעשות בכל יום בעליית ביתו כשעתיים ביום, כידוע בספרי תולדותיו. וכך הם צורת הדברים: האדם פותח את פיו ומדבר עם הרבש"ע ואומר, "רבש"ע מי ברא אותי? אתה בראת אותי לפני כך וכך שנים, וכך וכך חודשים, וכך וכך ימים, ומאז לא שכחת אותי אפילו לרגע. מי מחייה אותי בכל רגע ורגע מאז לידתי? אתה ית"ש! אתה ורק אתה! ואתה המחייה אותי בכל רגע ממש, ואף ברגע זה שהנני עומד לדבר עמך. רבש"ע מה

אתה נותן לי? ראשית אתה נותן לי בכל רגע ורגע אויר לנשימה, חיים! אם רגע אחד זה יפסק ח"ו, אין לי קיום כלל ח"ו. נמצא שאינך שוכח אותי אפילו לרגע ממש כפשוטו. בכל רגע אתה חושב עלי, ונותן לי חיים מחודשים. והנה מיד שנולדתי, וכי נשארתי ערום? לא ולא! מיד דאגת שיהיה מי שיטפל בי, מי שידאג לי וילבשני. נוסף על כך, דאגת שיהיה מקום נח היכן להניח אותי, עריסה נוחה, סדינים וחימום שלא יהיה לי קר. דאגת לי שמיד שאוולד עדיין אינני צריך לאוכל, ומיד שהנני נצרך לאוכל לא עזבתני, ודאגת שאמי תוכל להאכילני בכל יום אחת לכמה שעות. דאגת לי להורים מסורים שיגדלו אותי באחריות, וידאגו לכל צרכי, וכך גדלתי לי בתור תינוק בצורה טובה ונפלאה. ולכל פרט ופרט דאגת אתה בכבודך ובעצמך שלא יחסר לי כלל. דאגת לי שאם יחסר לי דבר מה או יכאב לי כאב כל שהוא, שאוכל להודיע זאת ע"י כח הבכי. לולי זאת יכולתי לסבול רבות בלי שאף אחד ידע מכך. דאגת לי למערכת העיכול המתפקדת בפלאי פלאות (עיין בכל בחינות הללו באמונה ובטחון לחזו"א, ובספר חיי עולם למרן בעל הקהלות יעקב), שהאוכל יגיע למקומו והפסולת למקומה. דאגת לי שאוכל לזחול ולהגיע לדברים שהנני חפץ לגעת ולשחק בהם וכו' וכו'. דאגת לי אח"כ שאוכל לילך שאל"כ הייתי ח"ו נכה עד היום הזה. אני יודע כמה זה קשה להיות נכה, כמה צער וכמה מניעות יש בזה. דאגת לי לחברה של ילדים לשחק עמם, לולי זאת לנפש קשה מאד בבדידות, וכו' וכו'. כל אחד יתבונן וירחיב הדברים כפי ראית נפשו, עד שיגיע כל אחד לגלות שיש לו צורת עולם פרטית, וימנה ויפרוט לפניו ית"ש בלשון נוכח "אתה". "אתה" דאגת לי לזה ו"אתה" דאגת לי לזה, וכך יעבור עוד פרט ועוד פרט עד היום בו הוא ניצב. וירבה לשוחח עמו ית"ש ויאמר, רבש"ע אני רואה שאתה אוהב אותי, ואתה דואג לי מאד. אילו היה בן אדם שדואג לי כ"כ הייתי אסיר תודה לו, וכן לך רבש"ע. אני אוהב אותך על מה שדאגת עמדי והטבת עמדי. אולם רבש"ע, אני מרגיש שהאהבה מאד נמוכה ביחס למה שנתת לי, ביחס למה שאתה אוהב אותי. אני מתחנן לפניך רבש"ע שאני אאהב אותך באמת, שהנפש שלי תרגיש את כל הטובות שהטבת עמי, וזה יעורר בה את מידת האהבה אליך כראוי. רבש"ע כמה אני מרגיש שפול שאתה כ"כ דואג לי וחושב עלי כל הזמן, ואני לא מרגיש זאת כ"כ שאתה אוהב אותי. אני יודע זאת בשכל, אבל אני לא מרגיש זאת כראוי, אני מבקש ממך שהרגשות שלי לא יהיו כהים, שאהבתי אליך תחיה ותבער בי, שהיא תהיה חלק מחיי, שזה לא יהיה ענין ששייך בו שכחה, שזה יחיה בלבי כל הזמן. וכך ימשיך להתפלל ולהתחנן ולבכות לפניו ית"ש שיזכה לאהוב אותו ית"ש, וכך כל אחד יאריך ולהתחנן כפי מדת נפשו, וכך על האדם לנהוג יום יום.

יש רבים שקשה להם לנהוג כן יום יום, פעם פעמיים שלש ועוד קצת, אחרי זה הם מרגישים שזה חוזר על עצמו, ובאמת נצרך לכך איזה תמימות דקדושה. וכי לקב"ה גם נמאס פעם להחיות אותך? וכי גם הקב"ה מרגיש שזה כבר חוזר על עצמו עוד יום ועוד יום? כשאדם זוכה להרגיש מעט לפחות שהקב"ה חושב עליו הרגע, שברגע זה ממש הוא חושב עליו ודואג לו, ולרגע אחד הוא אינו מסיח דעת ממנו, ואף פעם לא נמאס לו ממנו, גם הוא לא יכול להמאס לו מלהודות לפניו ולאהוב אותו ית"ש. מי שלא מרגיש כך, צריך להיות עקשן בזה ולא להתיאש. ואם אינו מרגיש כלום, יתפלל ויבכה על כך גופא ויאמר, רבש"ע, אני רוצה לאהוב אותך ולזכור בכל יום את הדברים שמעוררים אותי לאהבתך. אולם אין לי בזה טעם, נמאס לי ח"ו, אני בוש מעצמי שזה מצבי. חוס עלי, רחם עלי, טהר את לבי האטום, תחיהו. אני מרגיש כ"כ שפול במצבי שאפילו לנסות לעורר בי את אהבתך קשה לי. תרחם על שפול כמוני שאפילו לאהוב אותך כראוי אינו יודע. תראה לי את הדרך לזה, תעורר את לבי שאוכל לזכור את טובתך שאתה מטיב עמי וכו' וכו', כך ידבר כל אחד לפי נביעת נפשו. אולם בשום אופן לא להתיאש לעולם. להתיאש, כלומר ח"ו לתת גט כריתות לקב"ה, גט כריתות לאהבת ה'. ביום שמצליחים לדבר דיבורים המעוררים את האהבה. וביום שלא, יבכה ויתחנן על זה גופא, אולם שלא יעבור יום בלי זה ובלי זה. צריך להיות עקשן גדול בזה, וכבר כתב הגר"א שהעקשן יצליח.

נזכיר כאן ב' תנאים חשובים מאד להצלחת הדבר. א. אדם צריך לדבר דיבורים שלפחות יש לו בהם קצת הרגש, שהוא קצת חש את אמיתותם. לא דיבורם שרק השכל יודע שהם אמת אבל הלב לא מחובר להם כלל. צריך שלפחות יהיה משהו של משהו של הרגש בדברים. ועל זה גופא להתפלל שיזכה להרגיש את הדברים יותר בלב, שהדברים יצאו יותר מן הלב. דיבור שיוצא מן השכל ללא הרגשת הלב כלל, כמעט שאינו מועיל מאומה. צריך לנסות לחוש את מה שחושב ומדבר בשכלו (לפחות שיהיה רצון אמיתי לרצות את הדברים ולא פחות מכך). ב. צריך לנסות לדבר עם הקב"ה כל הזמן בלשון נוכח, "אתה", ולא בלשון נסתר, "הוא". בשביל ליצור קשר אישי עם בורא עולם, חייבים לדבר בלשון נוכח. דיבור בלשון נסתר הוא מרחיק את האדם מהרגשת הקרבה אליו יתברך.

לה

לאחר שעמל אדם בצורה זו זמן וזמנים טובא, וקנה קנין אמיתי בנפשו, ומרגיש אהבת בוראו. עתה ראוי לו להמשיך בדרך זה, ויתבודד בחדריו, ויפתח את פיו ויאמר, רבש"ע אני יודע ומאמין שאתה נמצא ממשי לידי, שהרגע אתה נמצא עמדי, אבל אני לא מרגיש זאת. זכיתי שארגיש שאתה נמצא עמי, שאתה לידי, בעומק הלב ממש. יום יום, שבוע שבוע, חודש חודש, לא ירפה מזה כלל. בכל יום ויום יקבע לעצמו זמן שבו הוא מתבודד עם קונו ושופך שיח לפניו ית"ש שיזכה להכיר אותו ית"ש, שיזכה להרגיש אותו.

לאחר שהרגיל נפשו בכך זמן וזמנים טובא ראוי לנסות ולראות תוך כדי ריבוי הדיבור והתחינה מעומק הלב, אולי מרגיש אותו

ית"ש. אולם זו דרך מסוכנת מאד וצריך זהירות גדולה מאד לא ליפול בדמיונות. צריך זהירות גבוהה מאד לא לדמיין שמרגיש. אם מרגיש מוטב ואם לא שימשיך להתחנן לפניו שירגיש אותו ית"ש, אולם לא לנסות לדחוק ולהרגיש. נסיון לדחוק ולהרגיש מביא דמיונות. ההרגש צריך שיבוא מתוך שקט פנימי, מתוך "קול דממה דקה", מתוך הרגש פנימי דק מאד, ולא מתוך נקודה חיצונית.

לו

צריך להיות עקשן גדול בעבודה זו, כי אפשר שיעברו זמן וזמנים טובא והאדם אינו חש כלום, ואסור בשום אופן להתיאש. צריך להיות חזק ותקיף בדעתו שבודאי סוף כל סוף הקב"ה יחוס עליו ויתגלה בו בלבו ויחוש אותו בחוש גמור ממש. אולם זהו גופא מה שמנסה הקב"ה את האדם עד כמה הוא עקשן בכך, עד כמה רצונו באמת להרגיש את בוראו. אם הוא מתיאש באמצע הדרך, הוא מפסיד בכך את כל פנימיות החיים, את ההרגשה בחוש לחוש את הקב"ה. רק מי שלבו שלם ובטוח בה' שלא ימנע טוב להולכים בתמים, וכל מבקשי פניו לא יבושו, הוא הוא יצליח בדרך זו ויתעקש זמן וזמנים טובא, יום אחר יום. בכל יום ויום הוא יבקש מהקב"ה רק דבר אחד, "אני רוצה להרגיש אותך", "כל רצוני להרגיש אותך, להיות קרוב אליך", ובודאי "קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת". ויהודי שכל בקשתו להרגיש את הקב"ה ולהיות קרוב אליו, והוא מתחנן על כך בעקשנות ללא הפוגה, בודאי ובודאי שיבוא יום שאור ה' יזרח עליו בלבו, ויחוש את אלוקיו מאד, ויהיה קרוב מאד אליו ית"ש. אבל עוד פעם ועוד פעם, חייבים להיות עקשנים גדולים בזה, לא להתיאש בשום פנים ואופן. זהו סוד ההצלחה, הבטחון שבודאי הקב"ה ישמע את התפילה ביום מן הימים. כל מי שדרך בדרך זו באמת ולא התיאש, זכה להכרה בה' וקרבת ה' גדולה מאד. אולם צריך להיות עקבי מאד בדרך, להשתדל לעשות זאת בכל יום ממש, וכן לעשות זאת לפחות חצי שעה, שעה ביום. ה' ית"ש יזכנו להכיר אותו ולהרגיש אותו באמת.

לז

לאחר שזכה האדם והוא חש את בוראו חוש גמור (זה ענין של תהליך של חוזק וברירות, בתחילה מרגישים את הקב"ה הרגש קלוש ומידי פעם, ולאט לאט זה צריך להתחזק הן באיכות של ההרגש והן בכמות של הזמן), אזי עבודתו להתקשר לבוראו, ליצור עמו קשרי אהבה וידידות ובכל פעם ופעם להעמיק את הידידות והאהבה. שכשם שבין אדם לחבירו, תחילה אדם מכיר את חבירו ולאחר מכן הם נעשים ידידים וידידות זו מקבלת משנה תוקף מתקופה לתקופה. כן ממש אצל הבורא ית"ש, תחילה יש הכרות עמו ואח"כ טיפוח וגידול קשרי האהבה אליו, כפי שכבר בורר לעיל.

לח

עתה ננסה לבאר כיצד יוצרים ובונים את קשרי הידידות והאהבה עם בורא עולם.

כדי שהאדם ייצור קשר של ידידות ואהבה עם חבירו ויהיו אלה קשרים של קימא ובנויים, מוכרח שההכירות עמו תהיה מציאותית ולא דמיונית. אילו כל ההכירות עמו היא אינה אלא דמיון, כיון שהיסוד דמיון, כל הבנין שנבנה ע"ז הוא דמיון, ובנקודה זו שורש הבעיה.

יש הרבה שסבורים שהם כבר מרגישים את הבורא עולם, שהם כבר מכירים את הבורא עולם. אם תשאל אותם אם אתה מרגיש את הקב"ה? אחד יענה בודאי! מידי פעם יש לי תפילה מיוחדת שאני מרגיש רוממות נפלאה שאין כדוגמתה. והאחר ישיב, שאחרי שהוא זוכה להבין סוגיא עמוקה היטב, הוא ממש מרגיש את הקב"ה כמה נפלאה תורתו. והאחר ישיב, שמתוך שמחת פורים הוא הרגיש דבקות נוראית שמעולם לא זכה לה, וכנהנה תשובות רבות כל אחד לפי מדרגת וצורת הלך נפשו. אולם צריך להבין שע"ד כלל כל ההרגשות הנפלאות הללו וכו' וכו', אע"פ שהם בודאי הרגשות נפלאות, מ"מ בין זה לבין הרגשת הבורא והכרת הבורא המרחק רב מאד. קשה לבאר ולהסביר זאת בכתב, אולם מי שזכה לכך וחס ומכיר את הבורא, הוא מבין היטב מהי הרגשת והכרת הבורא, ומהו הרגש רוחני נעלה או התרוממות וכו' וכו'. צריך להבין שהרגשת והכרת הבורא זה אינו רגש של התפעלות או רוממות, זהו רגש שקט דק ועדין, שאדם חש את הבורא כדרך שהוא חש את שולחן, כסא ומנורה. אין זה רגש של רוממות, זה רגש של מציאות, של הבחנה מציאותית, של מציאות גמורה כמו כל מציאות של עוה"ז ואף יתר על כן. צריך להבין, כל זמן שהבנין של הכרת הבורא אינו בנין אמיתי, אלא רגש רופף או אף פחות מכך, כל הבנין שנבנה על כך אינו בר קימא. ובנקודה זו נפלו רבים (ה' יעמידם על דרך אמת), שכל חייהם הם עסוקים בהתלהבות, ודיבורים של אהבת הבורא וכו' וכו', אולם זה לא מועיל הרבה, מכיון שאין להם הכרה אמיתית בבורא. הם מרגישים שהקב"ה בשמים, והם על הארץ.

לט

כאשר זוכה האדם והוא מרגיש את בוראו באמת, תחילה הוא מרגיש זאת בבחינת "כבודו מלא עולם", "שויתי ה' לנגדי תמיד"

(תהלים טז, ח), כמ"ש הרמ"א בשם הרמב"ם, שהאדם חש שהקב"ה נמצא בכל מקום ממש, ובכל מקום שהוא נמצא הוא מרגיש שהקב"ה ממש עמו. לאחר מכן, שאדם מזדכך יתר על כן, הוא מתחיל לחוש את הקב"ה בתוך לבו. לא חיצוני לו, אלא פנימי בתוך לבו ממש, "בלבבי משכן אבנה" וגו'. וכאשר האדם זך יותר, הוא מרגיש ממש נוכח עם הבורא, "פנים בפנים דיבר ה' עמכם" (דברים ה, ד). וכאשר האדם זך ותר על כן, הוא מרגיש שהוא חלק אלוק' ממעל כביכול "כי חלק הוי"ה עמו". השגה זו טמונה בנפש של כל יהודי, שהרי כולם עמדו רגליהם במעמד הר סיני, אלא שהדבר נתעלם ונתכסה ונשאר טמון וגנוז בנפש האדם. וחובת האדם להוריד את המסכים ולהוציא את הפנימיות מן הבכח לבפועל, ולחוש את בוראו ממש "כדבר איש אל רעהו", כמ"ש במס"י המבואר לעיל.

מ

ניתן משל לדבר, אע"פ שבדאי אין הנמשל דומה למשל כראוי. אדם משוחח בטלפון. יש בזה כמה אופנים: א. האדם יכול לשוחח עם מי שאינו מכיר. ב. הוא יכול לשוחח עם אדם שמכיר, אולם האדם נמצא בחו"ל. ג. הוא מדבר עם אדם שנמצא כאן בארץ. ד. הוא מדבר עם אדם שנמצא עמו בעיר. ה. הוא מדבר עם אדם שנמצא עמו בשכונה. ו. הוא מדבר עם אדם שנמצא עמו ברחוב. ז. הוא מדבר עם אדם שנמצא עמו בבנין. ח. הוא מדבר עם אדם שנמצא עמו בדירה בחדר סמוך. ט. הוא מדבר עם אדם שנמצא עמו בחדר, אולם החדר גדול ואי אפשר לשמוע אותו רק ע"י טלפון. י. הוא מדבר עם אדם פנים בפנים בלי טלפון כלל. יבין האדם שכשם שבמשל הטלפון הרגשת הנפש שונה ממקרה אחד לשני, כן בהכרת הבורא יש רמות בכך, עד שאדם זוכה ומרגיש ממש שהקב"ה עמו, אצלו בלב.

מא

צריך הרבה דמעות לשפוך על כך שלא יהיה בעל דמיון, והכרתו את הבורא תהיה הכרה אמיתית מתוך עומק הנשמה המכרת את בוראה ולא מכח הדמיון. אם אדם נופל בטעות זו רח"ל, הוא יכול לגמור את החיים עם התלהבות והתפעלות וכו' וכו', והכל דמיונות, ה' ישמור את כולנו. באופן כללי יש סימן דק לזה. כתיב, "לא ברעש ה' ולא ברוח ה' כי אם בקול דממה דקה". כל זמן שהכרת הבורא אינה כראוי, אדם אינו מסוגל להבין מהלך של "קול דממה דקה" (מ"א יט, מא, עיי"ש), אולם גם בסימן זה אדם מסוגל להטעות את עצמו, ויבקש מבעל הרחמים שיעמידו על דבר אמת.

מב

והנה לאחר שזכה האדם להכיר את בוראו הכרה אמיתית, עתה מוטל עליו לפתח את קשרי הידידות והאהבה עם קונו, אהבה שאינה תלויה בדבר. והנה הדרכים לקנות אהבת ה' כבר כתבו הראשונים, הן הרמב"ם בהל' יסודי התורה (פ"ב ה"ב) שכתב "כי צד הדרך לאהבתו ית"ש שיתבונן האדם במעשיו וברואיו הנפלאים הגדולים". וכו'. והן דברי החינוך וכן הרמב"ם בסה"מ (מע"ג) שהוזכרו לעיל שע"י עסק התורה מכיר את גדלות הבורא ודבק באהבתו, ועוד עצות נוספים שכתבו רבותינו הראשונים ז"ל. והן אמת שלפי טוהר שכלם ותוקף מחשבתם ועסק תורתם לשמה היה די להם בהתבוננות שכלית עמוקה ובעסק התורה. אולם אנו יתמי דיתמי, חלושי המח ולבבות עמומים שמדת הטהרה אינה מציפה את לבנו דיו, וקשה מאד למצוא עוסקי תורה לשמה בטהרתה, לכך אין די לנו בעצות אלו. אלא בנוסף לעצות אלו אנו צריכים להכיר את מצבינו ולמצוא את הדרך לגלות את אהבת בוראינו מתוך לב סתום וחתום.

מג

עתה ננסה לבאר היטב את הדרך לעורר ולגלות את האהבה שאיננה תלויה בדבר.

שורש ומקור האהבה שאיננה תלויה בדבר, היא אחדות עם הנברא עם הבורא.

הקב"ה הוא האבא שלנו ואנו בניו. כשם שהבן הוא חלק מן אביו ויצא מאביו, מעצמותו, כן כביכול אנו חלק ממנו ית"ש, ויצאנו ממנו, מזיו אורו ית"ש. נמצא, שבכדי לחוש את האהבה הזו, עלינו לחוש שאנו חלק ממנו, חלק מאלוקותו. ולכך גילוי אהבה זו הוא ע"י גילוי מהות העצמיות של הנפש שהיא חלק אלוק ממעל ממש.

מד

עתה נבאר את הדרך כיצד לגלות את עצמות הנפש, את הבן שבנו, את החלק אלוק' ממעל שבנו. על האדם להתיחד עם בוראו כנ"ל במקום ריק ושקט מבנ"א ולהתחיל לשוח עם קונו ולומר: רבש"ע מה הקשר שלך אלי? אתה אבא יקר, כמה טוב וכמה זכות נפלאה היא שזכיתי להיות בנך, שזכיתי שאתה אבא שלי. אבל אבא, בשכל אני יודע היטב שאתה אבא שלי ואני הבן שלך, אבל ברגש, בלב שלי, אני לא כ"כ מרגיש את זה, לפעמים יותר ולפעמים פחות, אבל זה לא חי אצלי במוחש. את

האבא הטבעי שלי אני מרגיש וחש כאבא שלי, ואותך לא תמיד ולא כל כך. אבא כמה אני בוש ממך שאני לא מרגיש כ"כ שאתה אבא שלי. אני רוצה, אבל קשה לי, אני שוכח את זה. גם כשאני זוכר, אני לא מרגיש את זה מוחשי, זה יותר שכלי מאשר רגשי. אבא, אני מבקש ממך דבר אחד בלבד, שאני ירגיש באמת שאתה אבא שלי, שאני ירגיש באמת שאני הבן שלך. אני לא מבקש ממך שום דבר אחר עתה, אלא את זה בלבד שארגיש שאני הבן שלך, ושותה אתה אבא. אבא יקר, אני חושב, אילו הבן שלי לא היה מרגיש שאני אבא שלו, הוא היה שוכח מזה וכד', כמה צער היה לי מזה שבני שילדתי גדלתי וטפחתי, אינו זוכר את שורשו, את מקור מחצבתו, כמה היה כואב לי על כך. ולכך אני איני רוצה להכאיב לך כביכול בכך שאני בנך לא זוכר שאני הבן שלך, לא חי את זה ברגש, לא חי את זה בלב. אבא, זה כואב לי שתוך שאני מדבר עמך ואומר לך וקורא לך אבא, אני לא כ"כ חש את האבא שבך. מי יכול לעזור לי בכל זאת? מי יכול לעזור לי שאוכל להרגיש שאתה אבא יקר שלי? רק אתה אבא יקר! ולכך אני מבקש ומתחנן לפניך שתחוס עלי, שאני ארגיש אותך, שאני ארגיש שאתה אבא שלי, שלא אשכח את זה, שאזכור ואחוש זאת כמו שאני זוכר את האבא הגשמי ויותר מכך. וכך יאריך ויתחנן כל אחד על נפשו, וכל אחד לפי צחות לשונו ורוחב נפשו. מ"מ הצד השווה בכולם, שצריך להתמיד בכך יום יום ולא להתייאש כלל, ולבקש ולהתחנן ולזעוק על כך ולא להרפות כלל. ויהיה בטוח שסוף כל סוף האבא שלו ישמע ויענה לבקשתו. צריך שלא יהיה אפילו צל צילו של ספק בכך שבודאי בסוף ירגיש היטב את אבא שלו. מי שיתמיד בכך באמת ויקיים את התנאים הללו ויתפלל יזעק ויתחנן ללא הפוגה, יום אחר יום, שבוע אחר שבוע, חודש אחר חודש, בסוף יזכה ללב טהור, ללב שחש את אביו, ללב שאוהב את אביו. צריך רק לזכור את ב' התנאים שהותנו לעיל: א. לדבר מתוך הרגש הלב. ב. לדבר בלשון נוכח כנ"ל.

ה' יעזור לכל מי שמחפש אותו באמת, למי שמחפש את האבא שלו באמת, ובודאי האבא יתגלה אליו והוא ירגיש ילד שעשועים אצל אביו.

- [\[עולם הדיבור 1\]](#)

Source: <http://bilvavi.net/shiur> עסוד-החיים

Links

[1] <http://bilvavi.net/speech>